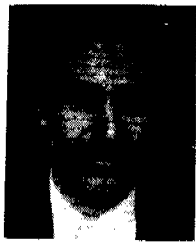

اشاره:

طبیعت چهارفصل ایران، موهبتی است الهی که امکان کشت و پرورش بسیاری از گونه‌های گل و گیاهان زینتی، دارویی و... را فراهم ساخته است. با توجه به رقابت‌های فشرده‌ای که در بازار جهانی گل و گیاه وجود دارد و مزیت‌های نسبی ایران در زمینه تولید آنها، توجه به این بخش برای پرورش، افزایش تولید، حضور در بازارهای جهانی و رشد صادرات الزامی است. زیرا از یک سو می‌تواند به افزایش اشتغال، تولید ناخالص داخلی و... کمک کند و از سوی دیگر قادر است درآمدهای ارزی مناسبی را برای اقتصاد کشور به ارمغان آورد.

در سال‌های اخیر گام‌های مثبتی برای رشد تولید گل و گیاه زینتی و دارویی برداشته شده، اما هنوز جایگاه متناسب با توانمندی تولید در بازار جهانی به دست نیامده است.

به منظور بررسی وضعیت کشت و پرورش گیاهان تزئینی و دارویی، مشکلات مبتلابه تولید و صادرات، خبرنگار نشریه «بررسی‌های بازرگانی» با آقای عبدالعظمی بشیر اعظمی مدیرکل دفتر گل و گیاهان زینتی، دارویی، قارچ‌های خوراکی و زعفران وزارت کشاورزی گفت‌وگویی دارد که با هم خواهیم خواند.

وی در اوایل پیروزی انقلاب اسلامی در ایران، مدتی مدیرکل منابع طبیعی استان چهارمحال و بختیاری بوده، در شورای فنی مرتع در استان‌های یزد، اصفهان و چهارمحال و بختیاری عضویت داشته و قبلاً نیز مشاور شهرداری تهران و رئیس اداره جنگل‌کاری و اداره مرتع استان تهران بوده است.

گفت‌وگویی خبرنگار ما با آقای بشیر اعظمی در زمینه‌های گل و گیاهان، گیاهان دارویی و قارچ و زعفران را با هم می‌خوانیم.

□ هم‌اکنون در سطح ۷۰ هزار متر مربع گلخانه زیرشیشه‌ای و ۶۰۰ هزار متر مربع گلخانه زیر پلاستیک، سالانه ۷۰۰ میلیون شاخه گل بریده، ۵۰ میلیون اصله گل و گیاه آپارتمانی و ۵۰ میلیون اصله درخت و درختچه زینتی، پرورش می‌یابد. اگر به تولیدکنندگان گل و گیاه در کشور کمک شود، این توانمندی وجود دارد که میزان تولید با هدف صادرات، افزایش پیدا کند. گل و گیاهان زینتی ایران که در ۲۵۰۰ هکتار گلخانه و باغ کشور پرورش می‌یابند، به بازارهای داخلی و خارجی عرضه می‌شوند و فقط مقداری بذر و قلمه گل و گیاه وارد کشور

■ در آغاز بحث، لطفاً مناطق پرورش گل و گیاهان تزئینی ایران را معرفی نمایید.

□ در استان‌های مرکزی (محلات، کرج و ورامین)، مازندران (اطراف تنکابن و نوشهر) و خراسان (مشهد) مراکز شناسایی شده است که برای تولید انواع گل مناسب می‌باشند. در استان‌های گیلان، اصفهان، فارس و آذربایجان غربی مراکز مناسب پرورش گیاهان تزئینی (گیاهان آپارتمانی) وجود دارد.

■ در حال حاضر سطح زیرکشت و تولید گل و گیاهان تزئینی ایران چقدر است؟

می‌گردد.

با این حال، در جهان توسعه یافته امروز، ایران می‌تواند در صحنه اقتصاد جهانی به‌عنوان تولیدکننده برتر محصولات باغبانی با کیفیت بالا، مطرح شود، البته مشروط بر آنکه ساختار تولید، روش‌های کاشت، داشت و برداشت و زیربنای تولید را تصحیح کند. در این زمینه باید متخصصان در دانشگاه‌ها آموزش داده شوند.

■ به‌طور کلی بخش باغبانی ایران در سال‌های اخیر چه پیشرفت‌هایی داشته و به چه مزیت‌های نسبی دست یافته است؟ در زمینه بازاریابی محصولات این بخش به‌منظور بهره‌گیری بیشتر از مزیت‌های نسبی موجود، چه اقدامی صورت گرفته است؟

لازم به ذکر است که ایران در زمینه تولید پسته و زعفران در جهان رتبه اول را دارد و مرکبات و کیوی ایران نیز به‌راحتی قابل تولید و عرضه به بازارهای جهان است. در مورد تولید بادام و فندق نیز وضعیتی مشابه وجود دارد.

در زمینه تولید محصولات باغبانی، باید گفت تولیدکنندگان ایرانی تجربه فراوانی دارند، ولی دانش و علم آنها کم است. وظیفه دولت، انتقال دانش، اطلاعات و فن‌آوری روز به تولیدکنندگان می‌باشد.

در شرایط کنونی، زیربخش باغبانی در حال توسعه است. البته در پنج سال گذشته به جهت اهمیت دادن مسئولان به این بخش، به نحو چشمگیری توسعه پیدا کرد. با این حال برای گسترش صادرات و بازاریابی محصولات باغبانی در سطح بین‌المللی، ضرورت دارد که پایگاه صادراتی تشکیل شود. باید در بازارهای جهانی «سگو» و «کرسی» صادراتی خریداری کرد و کالاهای باغبانی را در این سگوها و کرسی‌ها به نمایش و رقابت گذارد، تا مشتری بتواند انتخاب کند که جنس ایرانی یا تولید دیگر کشورها را خریداری نماید.

ضرورت دارد که به‌طور مستمر در بازارهای بین‌المللی

زیربخش باغبانی به‌طور کلی از توانمندترین بخش‌های کشاورزی ایران است، اما بی‌توجهی دستگاه‌ها و افراد به این بخش در سال‌های گذشته، سبب شده که نتواند جایگاه واقعی خود را در سطح کشور مشخص سازد.

به‌راحتی می‌توان گفت که اگر چهار سال پیش برنامه‌ریزی درستی برای زیربخش باغبانی کشور صورت می‌گرفت، امروز لازم نبود حتی یک لیتر نفت صادر شود و حتی نیازی به صدور کالاهای غیرنفتی دیگر نیز وجود نداشت و ایران اکنون به ابرقدرت صادرات محصولات باغبانی در جهان تبدیل شده بود و حرف اول را در دنیا می‌زد.

○ سالانه ۷۰۰ میلیون شاخه گل بریده، ۵۰ میلیون اصله گل و گیاهان آپارتمانی و ۵۰ میلیون اصله درخت و درختچه تزئینی در ۷۰ هزار متر مربع گلخانه‌های شیشه‌ای و ۶۰۰ هزار متر مربع گلخانه‌های زیر پلاستیک ایران تولید می‌شود.

میلیارد ریال نیز صرف خرید گل از کشورهای خارجی شده است.

پس از پیروزی انقلاب اسلامی تصمیم گرفته شد که واردات گل و گیاهان تزئینی ممنوع شود و به این ترتیب تا پنج سال پیش تمام نیازهای کشور به گل و گیاه زینتی مرتفع گردید. از پنج سال پیش تاکنون، گل و گیاهان زینتی جنبه صادراتی گرفت، به طوری که در سال ۱۳۷۰ حدود ۱۵۰ هزار دلار گل و گیاه زینتی صادر شد و همچنان این روند تداوم یافت.

ارقام غیررسمی حاکی از آن است که در سال ۱۳۷۴ حدود ۵ میلیون دلار، در سال ۱۳۷۵ نیز به همین میزان (۵ میلیون دلار) و در نیمه نخست سال جاری حدود ۲ میلیون دلار گل و گیاهان تزئینی به خارج از کشور صادر شده است.

البته برخی از گل‌ها و گیاهان زینتی ایران در بازارچه‌های مرزی به صورت پایاپای معامله می‌شوند.

گل و گیاهان تزئینی صادراتی ایران، شامل گل شاخه بریده، گیاهان آپارتمانی، درخت و درختچه تزئینی می‌باشند.

■ به نظر جنابعالی مشکلات مبتلا به تولید و صادرات گل‌ها و گیاهان زینتی ایران چیست؟

□ در زمینه تولید، نداشتن تجهیزات تولید شامل گلخانه‌های وسیع، خاک و خاک پیت، انواع کودهای موردنیاز و نیز متخصصانی که بتوانند شیوه‌های الکترونیکی را کامل کنند و آموزش‌های لازم را به تولیدکنندگان ارائه دهند.

در بخش صادرات، نبود شیوه بسیار منظم حمل و نقل و روش بسته‌بندی مناسب، از مشکلات عمده است. گل و گیاه پس از تولید، باید بسته‌بندی شود و با کانتینرهای سردخانه‌ای به انبار تهران بیاید. در تهران نیز باید یک پایانه صادراتی به وجود آید، در حالی که در ایران، پایانه صادرات گل و گیاه وجود ندارد.

البته مشکل بسته‌بندی قابل حل می‌باشد، اما مشکلات عمده در حمل و نقل، پایانه، نبود سیستم منظم پروازی و بی‌ثباتی قوانین و مقررات است.

دولت برای حمایت از صادرات گل و گیاهان زینتی باید تسهیلاتی را قایل شود. باید به صادرکنندگان گل و گیاه، اعتبارات لازم را بدهد.

○ در سال جاری ۲۰/۸ میلیارد دلار گل و گیاهان تزئینی در جهان به فروش می‌رود، اما ایران در آغاز راه صادرات می‌باشد.

حضور یافت و مانع از فعالیت افراد سودجویی که در یک مقطع وارد بازار می‌شوند و بازار محصولات باغبانی کشور را خراب می‌کنند، شد.

■ چه میزان گل و گیاه تزئینی در صحنه تجارت جهانی مبادله می‌شود، سهم ایران در این بازار چقدر است و توانمندی صادرات ما چیست؟

□ در سال جاری ۲۰ میلیارد و ۸۰۰ میلیون دلار گل و گیاهان تزئینی در صحنه جهانی به فروش رفته است. در این بازار بزرگ، ایران هنوز در آغاز راه صادرات می‌باشد.

اگر بتوان شیوه تولید گل و گیاهان تزئینی را در کشور با هدف صادرات آنها تغییر داد و آموزش‌های لازم را به تولیدکنندگان ارائه نمود که اکنون در حال انجام است، ایران با وضعیت و ظرفیت کنونی می‌تواند سالانه تا ۶۰ میلیون دلار گل و گیاه تزئینی صادر کند. دستیابی به این هدف، مستلزم ارتقاء کیفیت گل‌های صادراتی است.

○ اگر چهل سال پیش برنامه‌ریزی درستی برای زیربخش باغبانی صورت می‌گرفت، امروز نه تنها نیاز به صدور یک لیتر نفت نبود، بلکه لازم نبود کالای دیگری صادر شود و ایران به ابرقدرت تولید و صادرات محصولات باغبانی در جهان تبدیل شده بود.

اگر بخواهیم به ارقام بیش از ۶۰ میلیون دلار صادرات سالانه گل و گیاه تزئینی برسیم، باید به موازات تغییر شیوه پرورش گل و گیاه، سطح زیر کشت را نیز به یک‌هزار هکتار گلخانه شیشه‌ای افزایش دهیم. این میزان در حال حاضر ۸۰ هکتار است. باید تفکر تولیدکننده در جهت صادرات شکل بگیرد و مراکز تولید گل و گیاهان تزئینی از تهران و حومه آن خارج شود و به اقصی نقاط کشور برسد.

با تغییر فن‌آوری پرورش گل و گیاهان تزئینی و اجرای یک برنامه ده‌ساله در این زمینه، می‌توان ارزش صادرات گل و گیاهان تزئینی را به ۵۰۰ میلیون دلار رساند.

■ در صورت امکان درباره تاریخچه صادرات گل و گیاهان تزئینی ایران سخن بگویید.

□ تا سال ۱۳۵۷ تمام گل‌هایی که در ایران مصرف می‌شد، معمولاً از خارج وارد می‌گردید. آمار نشان می‌دهد که تا ۱۰

○ در سال گذشته ۵ میلیون دلار و در نیمه نخست سال جاری حدود ۳ میلیون دلار گل و گیاهان زینتی به خارج از کشور صادر شد.

طرحی برای برگزاری نمایشگاه بین‌المللی آسیایی گل و گیاه در تهران در سال ۷۸، تهیه شده است. در این نمایشگاه توانمندی‌های کشورهای آسیایی در زمینه گل‌ها و گیاهان زینتی به نمایش درمی‌آید و خریداران گل و گیاهان ایرانی نیز از اروپا دعوت می‌شوند که از نمایشگاه دیدن کنند تا گل‌ها و گیاهان ایران را با دیگر کشورها مقایسه نمایند.

■ چه کشورهایی اینک در شمار خواستاران گل‌ها و گیاهان تزئینی ایران قرار دارند؟

□ در حال حاضر، ایران به هلند که عمده‌ترین تاجر گل و گیاه در جهان است، گل صادر می‌کند. اتریش، آلمان، انگلیس، کویت، امیرنشین دبی، روسیه سفید و اکراین نیز در شمار بازارهای صادرات گل و گیاهان تزئینی ایران قرار دارند.

■ برای پیشبرد اهداف صادراتی، دولت چه تسهیلاتی را در اختیار تولیدکنندگان گل و گیاهان زینتی قرار می‌دهد؟

□ از آغاز اجرای نخستین برنامه پنج‌ساله توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی کشور تاکنون اعتبارات تبصره‌های ۵۰ و ۳ برای امور زیربنایی گل و گیاه اختصاص یافته و تسهیلاتی نیز در اختیار کسانی که در حال بازسازی و نوسازی گلخانه‌هایشان می‌باشند، واگذار شده است.

برای ورود پایه‌های مادری جهت تولید گل و گیاه نیز تسهیلات اعتباری منظور شده است. در سال جاری نیز برای واردات پایه‌های مادری، ارز اختصاص یافته تا این پایه‌ها و نیز گونه‌های جدید و سالم برای پرورش در ایران، وارد کشور شود.

■ برای آنکه پرورش گل‌ها و گیاهان تزئینی با هدف صادرات بیشتر رونق یابد، چه توصیه‌ای به مسئولان دولتی دارید؟

□ باید تمام ارگان‌های ذی‌ربط، وحدت و هماهنگی با هم داشته باشند. برای ایجاد این وحدت از رهبر معظم انقلاب اسلامی استمداد می‌جوییم تا همان‌گونه که برای صادرات، فرمایشاتی داشتند، به‌طور مرتب پیگیری امر را از مسئولان بخواهند، تا مشخص شود در زمینه صادرات، چه اقداماتی انجام شده و به کجا رسیده است.

■ توصیه جنابعالی به صادرکنندگان گل و گیاه در بخش

در بحث قوانین و مقررات نیز ذکر این نکته ضروری است که در تجارت بین‌الملل، مقررات برای ۲۵ سال تنظیم و تدوین می‌شود، در حالی که در ایران پیوسته در حال تغییر است و در نتیجه به صادرات گل لطمه می‌زند.

صادرکنندگان گل و گیاهان تزئینی همواره تثبیت قوانین و آیین‌نامه‌ها را طلب می‌کنند و دولت باید این زمینه را ایجاد کند.

■ میزان هزینه ارزی برای پرورش گل و گیاه چقدر است و چه مزیت‌هایی برای صادرات دارد؟

□ براساس برآورد انجام شده، هزینه ارزی پرورش گل و گیاهان تزئینی معادل یک‌درصد هزینه تولید آن است. با این حساب مزیت نسبی این کالا از دیگر کالاها بسیار بالاتر است، زیرا فقط یک درصد ارزبری برای تولید دارد و به‌طور فشرده کشت می‌شود.

این محصول در بستری کاملاً بسته کشت می‌شود و از سطح زیر کشت آن نیز حداکثر استفاده می‌شود، لذا درآمد تولیدکنندگان گل و گیاه به ویژه تولیدات گلخانه‌ای زیاد است. محصولات گل و گیاه تزئینی در محیط جمع و جور با نظارت دقیق و تولید بالا، به دست می‌آید.

○ با تغییر شیوه تولید گل و گیاهان زینتی و افزایش سطح زیر کشت آنها به یک‌هزار هکتار گلخانه شیشه‌ای، می‌توان سالانه بیش از ۶۰ میلیون دلار صادرات داشت.

■ آیا ارز حاصل از صادرات گل و گیاه نیز باید به نظام بانکی کشور بازگردانده شود؟

□ ۱۰۰ درصد ارز حاصل از صادرات گل و گیاهان تزئینی باید به کشور بازگردد، در حالی که لازم است تمام آن در اختیار تولیدکنندگان قرار گیرد تا ابزار و لوازم موردنیاز این بخش را وارد کنند.

■ در کنار صادرات گل و گیاهان تزئینی، تبلیغات و بازاریابی چه نقشی دارند؟

□ صادرات هر کالایی به تبلیغ و بازاریابی نیاز دارد و بدون آن هیچ‌گاه به جایی نمی‌رسد. برای گل و گیاهان تزئینی ایران نیز باید تبلیغ کرد و بهترین مکان برای تبلیغ، نمایشگاه است. اگر چه بازده برگزاری نمایشگاه‌های داخلی گل و گیاه نیز خوب بوده، اما باید در نمایشگاه‌های معروف و معتبر خارجی شرکت کرد.

فروردین و اردیبهشت هر سال در بیابان‌های کشور در پی جمع‌آوری آن بوده‌اند. عشایر ایران، قارچ‌های روییده شده (به‌طور طبیعی) را جمع‌آوری و سپس آن را خشک می‌کنند و به‌عنوان غذا مصرف می‌نمایند.

○ نبود تجهیزات تولید، مانند گلخانه‌های وسیع، خاک و خاک پیت، کود، متخصص و مشکلات آموزش از موانع رشد تولید گل و گیاهان تزئینی است.

پس از پیروزی انقلاب اسلامی، برای راه‌اندازی ۱۲۷ واحد تولید قارچ در کشور، موافقت اصولی صادر شده که تاکنون ۶۷ واحد آن به بهره‌برداری رسیده است که ۵۵ واحد از آنها در حال حاضر فعال می‌باشند. مشکل سوءمدیریت و نبود متخصص، سبب شده که ۱۲ واحد به بهره‌برداری رسیده، تعطیل گردند. در ضمن موافقت اصولی ۵۰ واحد که صادر شده بود، چون در مهلت مقرر فعالیت اجرایی آنها شروع نگردید، باطل شدند.

■ در حال حاضر سالانه چه مقدار قارچ خوراکی در کشور

تولید می‌شود؟

□ سالانه حدود ۵۰۰۰ تن قارچ تولید می‌شود که این رقم برابر یک‌سوم ظرفیت اسمی واحدهای تولیدکننده قارچ خوراکی است، زیرا در ایران تفکر علمی درباره تولید قارچ وجود ندارد.

■ مشکلات تولید قارچ خوراکی به شیوه نوین چیست؟

□ اولین مشکل مربوط به تولید بذر مرغوب است که بتواند بازده مناسبی در واحد سطح داشته باشد. در حال حاضر بذر قارچ از خارج کشور وارد می‌شود و قرار است تا پایان سال جاری، مقداری بذر در داخل، تولید و عرضه شود.

مشکل دیگر آماده‌سازی بستر مناسب برای تولید قارچ می‌باشد. البته در این زمینه نیز اقدام‌هایی انجام شده است.

نداشتن وسایل و ماشین‌آلات جداسازی و بسته‌بندی قارچ، نبود کارگر متخصص برای برداشت قارچ از بسترها و نبود میدان باز برای انبار کردن قارچ‌ها و جداسازی قارچ‌های صادراتی از محصول قابل عرضه به بازار داخل، از دیگر مشکلات می‌باشد.

■ با وجود مشکلاتی که در زمینه تولید و جداسازی بیان فرمودید، آیا در حال حاضر قارچ خوراکی به خارج از کشور

□ آنها نباید محصولی را صادر کنند که آبروی تولید ایران را ببرد. تا مطمئن نشده‌اند که گل‌ها و گیاهانشان ارزش صادرات دارد، اقدام به صدور ننمایند. سپس زمانی که گل‌ها و گیاهان تولیدی، ارزش صادرات پیدا کرد، خریدار خود را ملزم سازند که تابع صادرکننده باشد و بپذیرند که گل ایران کیفیت بالایی دارد.

صادرکنندگان بهتر است از گل‌های صادراتی، عکس، فیلم و اسلاید تهیه کنند و گواهی‌نامه‌های لازم بهداشت و قرنطینه را اخذ نمایند و از متخصصان فن بخواهند که محصول آنها را بازرینی و ارزیابی کند و سپس محصول را صادر کنند، چرا که جایگاه گل و گیاه در بازار داخلی نیز بسیار مطلوب است.

صادرکنندگان گل‌ها و گیاهان زینتی نباید به‌طور مقطعی وارد بازار شوند و باید در کار صادرات، استمرار عمل داشته باشند.

●●●

■ جناب بشیراعظمی در زمینه تولید قارچ‌های خوراکی در

جهان و ایران، تاریخچه‌ای را بیان فرمایید.

□ در سطح بین‌المللی، تولید قارچ‌های خوراکی، توسعه یافته تلقی می‌شود، زیرا حدود ۵۰۰ سال است که در انگلیس و فرانسه تولید قارچ خوراکی به شیوه مدرن (مکانیزه) صورت می‌گیرد.

حدود ۳۰ سال است که مصرف قارچ خوراکی در ایران رواج یافته، اما ملت با قارچ بیگانه نبوده‌اند و معمولاً در

صادر می‌شود؟

متخصصان زیادی در ایران وجود دارند که در این زمینه، صلاحیت لازم را دارند.

با توجه به آنکه سالانه ۴۰۰ تا ۸۰۰ میلیون دلار صرف واردات مواد اولیه دارو در کشور می‌شود، این سیاست دنبال می‌شود که گیاهان دارویی پرورش یا نبود مواد مؤثر آنها استحصال گردد تا جایگزین داروهای شیمیایی شوند.

■ آیا ایران در ردیف کشورهای صادرکننده گیاهان دارویی قرار دارد؟

□ بلی، صادرات گیاهان دارویی انجام می‌شود، اما ارقام دقیقی از آن در دسترس نیست.

بخش عمده صادرات گیاهان دارویی را ریشه شیرین بیان و عصاره آن تشکیل می‌دهد.

کارشناسان امر اعتقاد دارند که اگر برنامه‌ریزی زیربنایی برای بخش گیاهان دارویی انجام شود، در یک دوره پنج‌ساله، قادر خواهیم شد که سالانه حدود یک میلیارد دلار گیاهان دارویی صادر کنیم. برای دستیابی به این امر، باید روش‌های کشت و پرورش گیاهان دارویی، توسعه یابد. به‌نژادی گیاهان انجام شود و مزارع کشت به‌صورت صنعتی (مکانیزه) فعالیت کنند. البته در حال حاضر مزارع نمونه کشت گیاهان دارویی در کشور ایجاد شده است.

■ به‌طور کلی چه مشکلاتی بر سر راه افزایش تولید و صادرات گیاهان دارویی وجود دارد؟

□ در زمینه تولید، نبود ماشین‌آلات و ابزار خودکار (مکانیزه) برای کشت، نبود ماشین‌آلات برداشت، ضعف روش‌های خشک کردن گیاهان و نبود صنایعی که باید در کنار مزارع ایجاد شوند، بسته‌بندی مناسب و فقدان سیستم ارتباطی مناسب میان وزارتخانه‌های صنایع، بهداشت و کشاورزی از مشکلات عمده می‌باشند. البته کمیته گیاهان دارویی به‌تازگی تأسیس شده تا مشکلات مبتلابه تولید گیاهان دارویی را به‌طور اساسی بررسی کند.

○ در حال حاضر ۵۵ کارخانه تولید قارچ خوراکی فعال می‌باشند که سالانه حدود ۵۰۰۰ تن قارچ تولید می‌کنند. این رقم یک‌سوم ظرفیت اسمی آنها می‌باشد، زیرا مشکل متخصص و بسترسازی مناسب و... وجود دارد.

در بخش صادرات نیز نبود بسته‌بندی مناسب، نداشتن گونه‌های خاص صادراتی، دخالت صادرکنندگان غیرواقعی در

□ مقدار صادرات قارچ محدود است و کار صادرات نیز به‌صورت مقطعی انجام می‌شود. در سال گذشته مقدار زیادی قارچ از سوی یک صادرکننده به دبلی صادر شد. در سال ۷۴ نیز صادرکننده‌ای تعدادی قارچ به کیف (پایتخت اکراین) برد. به‌طور کلی استمرار در صدور قارچ از ایران مشاهده نمی‌شود. چهار سال پیش نیز اتحادیه صنعتی و تعاونی قارچ‌کاران، تشکیل شد که سعی می‌کند مشکلات خود را حل و فصل کند.

■ آیا در سطح جهان، جایی برای عرضه قارچ و ملاقات با خریداران وجود دارد؟

□ در فرانسه، یک روز در سال، قارچ‌کاران دور هم جمع می‌شوند و نمایشگاهی ترتیب می‌دهند.

■ در کدام نقاط ایران گیاهان دارویی کشت و پرورش داده می‌شوند؟

□ در زمینه پرورش گیاهان دارویی دو شیوه در ایران معمول است.

اول عرصه‌های منابع طبیعی هستند که مردم به‌طور مرتب، گیاهان دارویی را از آن برداشت می‌کنند و بهره‌برداری می‌نمایند. البته این اقدام با توجه به مقررات اداره کل بهره‌برداری سازمان جنگل‌ها صورت می‌گیرد.

دوم، مزارعی است که در آنها گیاهان دارویی کشت و پرورش می‌یابند. سیاست دولت، کشت انبوه گیاهان دارویی در مزارع می‌باشد. در این راستا، مزارعی در استان‌های قزوین، کیلان، خراسان و کرمان ایجاد شده است. پرورش گل محمدی و استحصال آسان‌تر آن از برنامه‌های جاری می‌باشد، زیرا ارزش آوری مناسبی دارد. هر کیلو اسانس گل محمدی ۳۰۰۰ دلار به‌فروش می‌رود.

■ موقعیت ایران در زمینه پرورش گیاهان دارویی در صحنه بین‌المللی چیست و در حال حاضر سطح زیر کشت این گیاهان چقدر است؟

□ ایران از کشورهای موفق در زمینه پرورش گیاهان دارویی در عرصه بین‌الملل است. البته در عمل، توجه ویژه‌ای به این بخش نشده، زیرا ضرورت دارد که بذر گیاهان دارویی، اهلی شوند تا ارقام مناسب با ماده مؤثر لازم به‌دست آید.

سطح زیر کشت گیاهان دارویی در کشور حدود ۲۰ هزار هکتار می‌باشد. در عرصه بین‌المللی، چین، هند و ایران به ترتیب پرورش‌دهندگان عمده گیاهان دارویی می‌باشند. در ایران ۸۰۰۰ گونه گیاه تشخیص داده شده که ۱۵۰۰ گونه آن جنبه دارویی دارد. در زمینه متخصص نیز باید گفت که

○ زعفران ایران به دبی و از آنجا به اسپانیا صادر می‌شود. در اسپانیا بسته‌بندی می‌شود و با نام همان کشور صادر می‌گردد.

■ به نظر جنابعالی چه مشکلاتی صادرات زعفران ایران را تهدید می‌کند؟

□ تغییر در نرخ پیمان ارزی، مشکلاتی را برای صدور زعفران به وجود آورده است. از سوی دیگر لازم است ۱۰۰ درصد ارز حاصل از صادرات زعفران در اختیار صادرکننده قرار گیرد تا آن را به واردات محموله‌های قانونی و موردنیاز خود، اختصاص دهد.

با وجود آنکه با کمک نیروهای انتظامی سعی می‌شود که قاچاقچیان زعفران شناسایی و دستگیر شوند، اما لازم است که یک شرکت بازرگانی متشکل از تمام صادرکنندگان و صاحبان صنایع بسته‌بندی زعفران به وجود آید و کنترل صادرات آن را به عهده گیرد.

■ در زمینه بسته‌بندی زعفران چه معضلاتی وجود دارد و چگونه قابل رفع می‌باشد؟

□ شرکت‌های معتبر صادرکننده زعفران در پنج سال اخیر تا حدودی مشکل بسته‌بندی را حل کرده‌اند، حتی یک شرکت موفق شده که استاندارد ایزو ۹۰۰۰ دریافت کند.

■ بازارهای عمده صادرات زعفران ایران چه کشورهایی هستند؟

□ زعفران از ایران به دبی صادر می‌شود و از آنجا به اسپانیا انتقال می‌یابد. در اسپانیا، زعفران ایران با نام اسپانیا بسته‌بندی و سپس به دیگر بازارهای جهان صادر می‌شود. اسپانیا پیش از این تولیدکننده زعفران بوده و سالانه ۷۰ تن زعفران تولید می‌کرد، اما به لحاظ کاربری، تولید زعفران این کشور افت کرد و در سال گذشته به ۱۳ تن رسید.

اسپانیا برای آنکه بازارهای صادراتی خود را از دست ندهد، زعفران ایران را خریداری و به نام خود بسته‌بندی و عرضه می‌کند.

کار صادرات گیاهان دارویی، نداشتن آگاهی‌های لازم از بازارهای صادراتی و تقلب در صادرات گیاهان مذکور از مشکلات عمده می‌باشد. باید نظام تشکیلاتی برای استاندارد و نظارت (کنترل) صادرات گیاهان دارویی ایجاد شود.

■ سطح زیر کشت زعفران در ایران چقدر است؟

□ حدود ۲۳/۸ هزار هکتار اراضی زعفران کاری در استان خراسان وجود دارد. از هر هکتار مزرعه زعفران ایران به طور متوسط ۴/۸ تا ۵/۵ کیلوگرم زعفران برداشت می‌شود.

در سال گذشته حدود ۷۰ تن و در چهار ماه نخست سال جاری ۳/۱ تن زعفران تولید شده در کشور به خارج صادر شد.

■ موقعیت ایران در پرورش و تولید و صادرات زعفران چگونه است؟

□ ایران نخستین تولیدکننده و صادرکننده معتبر زعفران در جهان است. تولید زعفران ایران در سال گذشته به ۱۰۹ تن رسید که ۳۱ تن به صورت رسمی صادر شد. صادرات غیررسمی تا سطح ۸۰ تن نیز می‌رسد.

■ در صادرات زعفران چه مواردی باید رعایت شود تا به بازار خارجی این محصول با ارزش، لطمه وارد نیاید؟

□ بسته‌بندی زعفران برای صادرات باید مطابق با استانداردهای بین‌المللی باشد. تقلب در زعفران صادراتی به هیچ وجه جایز نیست. وزارت کشاورزی در صدد است که با افرادی که در کار زعفران تقلب می‌کنند، به شدت مقابله نماید. زیرا تقلب در زعفران به پیکر اقتصاد ملی ایران آسیب می‌زند. صادرات زعفران تقلبی به جریان اقتصادی نظام جمهوری اسلامی ایران لطمه می‌زند.

مسئولان وزارت کشاورزی از اتحادیه صادرکنندگان زعفران خواسته است که با زعفران‌کاران برای رعایت استانداردهای موردنظر مؤسسه استاندارد و تحقیقات صنعتی، گفت‌وگو کند. البته باید آزمایشگاه‌های کنترل کیفی برای زعفران از سوی اتحادیه ایجاد شود.

از سوی دیگر، صادرکنندگان زعفران نباید فریب بازارهای کاذب را بخورند و باید اجازه دهند که زعفران بر مبنای مقررات اصولی از کشور خارج شود. قاچاق زعفران نیز تاکنون لطمات زیادی به صادرات آن زده است. دلالت برای کسب منافع آنی، هر کیلو زعفران را به قیمت ۲۰۰ دلار در بازارهای خارجی عرضه می‌کنند، در حالی که قیمت آن در بازارهای بین‌المللی تا ۱۴۰۰ دلار می‌باشد.

باید کار صادرات زعفران به عهده یک تشکیلات بازرگانی در ارتباط با وزارتخانه‌های بازرگانی و کشاورزی باشد تا قیمت آن در بازارهای خارجی تثبیت شود.